

ZIVELA ENOTNOST DELOVNEGA LJUDSTVA MESTA IN DEŽELE!

ISTRSKI DNEVNIK

PODRUŽNICA UREDNIŠTVA PRIMORSKEGA DNEVNIKA V KOPRU - ULICA C. BATTISTI 301a - I. - TEL. 70

- Članki prireditev 1. maja
1. Budnica v Kopru ob 5 (godba iz Sv. Lucije).
2. Kamioni bodo pričeli prevažati ljudi ob 6.
3. Fizikalne vaje od 7 do 9.30.
4. Povorka se zbere na bivši postaji ob 9.30.
5. Povorka krene iz bivše postaje ob 10.
6. Pričetek proslave na Titovem trgu ob 11.
...
14. Televizijski nastop pionirjev od 8-10 let.
15. Televizijski nastop pionirjev od 10-14 let.
16. Televizijski nastop mladincev od 14 let dalje.
17. Televizijski nastop mladink od 14 let dalje.
18. Televizijski nastop narodne zaščitice.
19. Televizijski nastop Jugoslovanske armade.
20. Televizijski nastop folklornih skupin.
21. Vitečenje vrvi.
22. Pionirske igre.
23. Tek čez ovire.
24. Proste vaje telovadkinj italijanske obrtno-nadaljevalne šole iz Kopra.
25. Nastop v raznih športnih panogah.
26. Mimohod nogometnih društev.
27. Godbe zaigrajo partizanske pesmi.

Proslave devete obletnice ustanovitve OF

V sredo zvečer je tudi ljudstvo Istrskega okrožja praznovalo deveto obletnico ustanovitve Osvobodilne fronte. Proslave so bile po mestih in vaseh ob visoki udeležbi ljudstva. Na proslavah so bili govori o pomenu OF in nato krajski kulturni sporedi, kar je bilo dvignilo pomen dneva. V Kopru je bila proslava v gledališču, kjer sta govorila tov. Crk in slovenski in tov. Plinio v italijanski.

Tov. Crk je uvodoma poudaril, kako velik je danes po devetih letih datum 27. aprila. «Boj ko se časovno oddaljuje od njega, večji in pomembnejši je za nas vse. To je mejnik v zgodovini oboroženega upora slovenskega naroda. Zato praznujemo ta dan tudi mi, ki smo ostali izven meje Jugoslavije, je dejal govornik. Nato je podal primerke izkoristitve jugoslovanskih narodov pod nekdanjimi režimi, omenil je hlapčevsko gesto evdoličev slovenskega naroda Natlačen in drugih, ki so se jih poklonili v Rim največjemu zatiralcu slovenskega naroda. Narod tega ni mogel sprejeti in je pod vodstvom KP in svoje Osvobodilne fronte napobil za orožje. Tisti namograbil za orožje. Tisti namograbil za orožje. Tisti namograbil za orožje.

Ze leta 1944 so bile po vsem osvobojenem in tudi neosvobojenem ozemlju prve demokratske volitve organov v krajevne oblasti. Te volitve so pomenile velik korak naprej v utrjevanju in krepitevi prave demokracije. Ob osvoboditvi ni bilo nobenega prenosa oblasti, ampak nadaljevanje oblasti osvobodilnih odborov, ki so povsod

ŠAHOVSKE BELEŽKE
Dvoboj na 200 deskah
Šahovski dvoboj na 200 deskah v Postojni bo v torek, 2. maja med šahisti ljubljanske okrajne oblasti na eni strani in šahisti goriske šahovske oblasti skupaj z Istrskim okrajnim dvobojem na drugi. Pričetek bo točno ob 9. uri dopoldne. Iz Istrskega okrožja je prijavljenih 50 udeležencev, 36 Slovencev, 12 Hrvatov in 2 Hrvačke. En avtomobil je odpeljal iz Pirana (Tartarjev trg) ob 5 uri in bo nato prišel v Portorož ter Izo. V Portorožu bodo vstopili šahisti pred Palace-Hotelom, kjer bo odpeljal drugi avtomobil ob 5 uri izpred kavarne «Log» in vozil za tekmovalce brez...

ZA 1. MAJI!

CIM LEPSI NAJ BO NAS PRVOMAJSKI NASTOP! MLADINA, POTRUDI SE!

Dan ljudske tehnike

lečaj za šoferje-amalerje
Ob dnevu Ljudske tehnike, ki bo v soboto 29. aprila, bo tudi pričetek tečaja za šoferje-amalerje. Tečaj bo v Kopru - Semedeli. Vsi oni, ki so se že prijavili, naj se zberejo k otvoritvi ob 17. uri popoldne pri Adrij. Prav tako so vabljeni tudi vsi ostali interesi. Po otvoritvi se bo pričel redni pouk. Vsa ostala pomenila se dobijo pri okrožnem odboru Ljudske tehnike v Kopru. Okrožni odbor Ljudske tehnike

SINDIKALNE PODRUŽNICE V TEKMOVANJU ZA GOSPODARSKI PLAN

Nad 13 tisoč prostovoljnih ur v 4 mesecih

V ponedeljek je bil dan Enotnih sindikatov. Kot ostale množične organizacije so hoteli tudi oni s številnimi sestanki in zborovanji pregledati in ugotoviti predvsem uspehe, ki so jih dosegli ob tako važnem, preizkusnem kamnu, kamor so bile ravno zadnje volitve, poleg tega pa so dali v naprej poudarek proslavi 1. maja, za katero so se založili v prvi vrsti s prostovoljnimi udarniškim delom. Iz tega razloga bo umestno, če ob tej priložnosti pokažemo na to delo, ki je odlično v tem, da izvedemo pravočasno naš enoletni gospodarski plan. V zadnjih 4 mesecih so vse sindikalne podružnice mesečno tekmovalce, da so v tej dobri predvsem dokončale, in ne samo to, temveč tudi prekoračile produkcijske načrte podjetij in ustanov, v katerih delajo. V tem pogledu so tekmovali izven tega tudi v njihovih organizacijskih in kulturnih dejavnostih, ki so jih izvedli, katero od podružnic, odnošna katero od njenih članov ali članic bo prispeval več prostovoljnih ur. Sindikalisti so dobro pojmovali smisel in pomen tega prostovoljnega dela ter so praktično uporabili bodisi za dvig proizvodnje, v njihovih lastnih podjetjih, bodisi pri delih splošno ljudskega značaja. Sindikalne podružnice, ki so se izkazale posebno prizadevne pri tekmovanju, so bile: Tovarna pohištva STIL v Kopru, katera je dala 920 udarniških ur v korist proizvodnje lastnega obrata. Za tem pride tovarna De Langlade s 380, podjetje Fructus s 758, skladišče za les «Bora» s 120, podjetje Istra-Benz-Gorivo s 120, stavbeno podjetje v Semedeli z 200 urami. Vsi ti okrožni kolektivi so iz Kopra. V Izoli pa so doprinele podružnice: Adria 240, tovarna Arrigoni 474, od teh je izvedenih 100 ur pri gradnji delavskih hiš, Ampela 1800 skupno z omlin, živovaninami za Istraške stavkajoče delavce, opetkarna bivša Narodna 1087 prostovoljnih ur. Delavci tega podjetja so s tem delom prispevali za dvig lastne proizvodnje, dalje so okrasili svojo tovarno v proslavo volitev in končno so pomagali pri delih za vzpostavitve opetkarni v dolini reke Mirne. Navedenim podružnicam je treba priseti še ostale številne podružnice našega okrožja, med drugim: Soline v Piranu, Piranske ladjevalnice itd. Zlasti je omeniti še podružnico bujskega okraja, ki so do sedaj prispevale nad 8000 prostovoljnih ur, pri čemer so založile svoje delo v prvi vrsti na objektih ljudskega značaja. Ta tečen so vse podružnice iz okrožja čvrsto na delu in hčejo na vsak način dokončati in celo prekoračiti delovne načrte, ki so si jih zastavile v proslavo 1. maja. Tako so večji delovni kolektivi, kot na primer Arrigoni, Ampela in drugi obvezali, da bodo do dalj najmanj 4 delovne ure in še več, da proslavijo na ta način tudi dan Enotnih sindikatov. Med temi so se nadalje vsi člani podjetja Adria v Izoli obvezali, da bo vsakdo od njih prispeval še posebej pomeno ur prostovoljnega dela. Menda ni treba še izrecno poudarjati, da so sindikalne podružnice izpolnile svojo socialistično dolžnost tudi v prostovoljni dobi. Gotovo gre njim velik del zasluge za tako izredno velik uspeh pri zadnjih volitvah. Če pomislimo koliko dela so vložili samo v obdelavo tovarn, podjetij in obratov, koliko slavlilov, napisov, transparentov in podobno, potem lahko presodimo njihovo poštenost in razredno zavest. Če nadalje dodamo še številna zborovanja, sestanke, na katerih so sindikalni voditelji podajali politična poročila, razložili postopek in pomen volitev, in manifestacije v velikem slogu, katerih so se udeležili sindikalisti skoro polnoštevilno, potem spoznamo, da je imela Ljudska fronta v njih najboljše soborce.

IZGUBLJENA OSEBNA IZKAZNICA
Tov. Padovan Ada je pred enim mesecem izgubila v Kopru osebo izkaznico. Postojena najditeja prosimo, da najdeno izroči na podružnici Primorskega dnevnika v Kopru.

GORIBIŠKI DNEVNIK

PODRUŽNICA UREDNIŠTVA IN UPRAVE PRIMORSKEGA DNEVNIKA V GORICI - UL. S. PELLICO 1 - II.; TEL. 11-32

GOVOR POSLANCA CECCHERINJA ALI POSMEH STVARNOSTI

„Slovinci imamo svoje šole, običaje in narečje“ (!)

Kje je govornik našel toliko poguma, da se je odločil kaj takega izustiti?

Nekateri listi so na gorški strani objavili govor, ki ga je imel v zbornici Saragatov poslanec Ceccherini v zvezi z volitvami v Istrskem okrožju. Njegov govor so priobčili pod velikimi naslovi (v proučarjih) govornikove besede, da ne velja več govoriti: Guai ai vinti (Gorje premaganecem). Ne mislimo polemizirati v zvezi s temi besedami, ker nam niti onim, ki branijo naše pravice pred našim italijanskim sovražnikom, ni da bi kakor koli govorili premaganim Italiji ali pa zahtevali na račun njenega ljudstva kakršno koli stvar. Na splošno se je Jugoslavija sprito toliko gora, ki ga je doživljal slovenski narod pod fašizmom, pokazala dovolj širokopršno do premaganega države, ker je upala, da bodo po volitvi italijanski voditelji uspešno našli ono pot, ki jo je fašizem zabil. Dotaknil pa se hočemo nekaterih drugih ostankov iz govora poslanca Ceccherinija, v katerih govori o spravilcah, ki jih Italijanska država priznava slovenski manjšini, pravnicah, ki jih priznava glede slovenskega jezika, ki ga je ugotovili, da se v slovenski državi pravica tako daleč, da se moramo po pravici čuditi, kje je naš govornik toliko poguma, da si je upal kaj takega sploh izustiti. Dejal je, da on predstavlja prebivalstvo vzhodnih italijanskih pokrajin in zaradi tega ve, da se nahajajo ob Soči in Nadiz majhni otločki slovenske narodne skupine, ki ima svoje šole, običaje in svoje narečje. Če si poslanec Ceccherini laisti to pravico, da predstavlja prebivalstvo vzhodnih italijanskih pokrajin v Italijanski zbornici, potem se mu upamo v obraz povedati, da ga presneto slabo zastopa, zlasti pa ne zaslopa interesov Slovincem, ki niso, kakor trdi, naveljani le tu pa tam, ampak prebivajo v strjeni obliki na čisto in od nekdanjih slovenskih zemlji. Če se smatra za poznaveca, laja teh krajev in ljudi, ki tu prebivajo, potem bi se moral moč malo resneje pogledati v zgodovino teh krajev. Da bi ugotovili, da smo bili Slovenci pred prvo svetovno vojno in med njo v Gorici v vojni in da imamo same vojne in pozneji okupacije zabvaliti, da v prvi povojni letih bil izvoznik na gorškem gradu slovenski župan. Mislimo, da ne bodo nekateri prenapeti šovinisti na to rekli, da smo bili Slovenci pod Avstrijo favorizirani in da je to predvsem avstrijsko maslo. Ne, to bi bila naravna posledica razvoja. Najnesramnejšo predrznost pa predstavlja trditve, da imajo Slovenci v Italiji svoje šole. Ugotoviti moramo, če je sicer priznal, da prebivajo v Kanalski in Nadizski dolini tudi Slovenci, vendar pa moramo prav tako ugotoviti drugo žalostno dejstvo, da kljub vsemu ti Slovenci niso doživljali počevarjanja v njihovem materinem jeziku. Oblasti te zahtevatajki njihovi prevajalci kljub vsej njihovi odločnosti se niso sprejeli, ampak trmasto vztrajali v svoji kratkovidnosti, ki ima za posledico to, da če ob-

Pokrajnska deputacija odobrila pokrajnske davčne doklade

Pokrajnska deputacija v Gorici je dne 11. aprila 1950 odobrila proračun za pokrajnsko upravo za leto 1950. Istega dne so pokrajnski deputati sklenili, da bodo v celoti pokrajnski davek na zemljišča, in sicer v višini 20 odstotkov na obdobjem dohodu s temeljem 17.536.208 lir. Nadalje so sklenili uvesti tudi pokrajnski davek na stavbe, in sicer v višini 15 odstotkov na obdobjem dohodu s temeljem 1.715.964 lir, ter pokrajnski davek davku na industrije, trgovine in obrti v višini 3,5 odstotka na dohodek, ki spadajo v kategorijo B in v višini 2,8 odst. na one, ki spadajo v kategorijo C s približnim temeljem 18.500.000 lir. Nadalje bodo uvedli tudi pokrajnski davek k davku na kmetijske dohodeke v višini 10 odst. na temeljni dohodek 3.737.447. Pri pospešanju kmetijstva igra kemizacija kmetijstva, to se pravi oskrbovanje z umetnimi gnojili važno vlogo. Prav v zadnjem času je distributivna služba razdelila med socialistične obrate in privatne pridelovalce večjo količino umetnih gnojil. Če hočemo imeti vsaj korist, ki nam jo lahko umetna gnojila dajejo, je potrebno, da jih znamo pravilno uporabljati. Le na ta način bomo profi vrednosti, ki jih dobimo za naše devize, popolnoma izkoristili. Vsako nepravilno postopanje z deviznim blagom pomeni slabitev našega gospodarstva. Umetna gnojila, ki so prišla v zadnjem času na teren, imajo na vseh raznih nemških imena kakor Nitramoncal, Kalkamon, Nitramon itd. Nekatera od teh gnojil prvi uporabljamo na naših zemljah. Potrebno je torej, da se čim širši krog ljudi, ki se pečajo z kmetijstvom, seznanijo z načinom uporabe teh gnojil. Naj tukaj mesto za strokovno razpravo, opozoriti bi je na glavna stviri, katerih se je treba držati, če hočemo doseči s temi gnojili čim večji uspeh. Umetna gnojila nemškega izvora, ki jih distributivna služba označuje s skupnim imenom soliters, je treba sipati po nilvah, ko so rastline že pognale, naj zemljo uporabljati jih je treba deljeno v obrokih, kajti rastlinska hrana je v vodi zelo topla in se zelo hitro izlupa v globino, a posledica je slabo izkoriščanje gnojil. Vedeti je tudi treba, da ta gnojila delujejo uspešno, da ta gnojila delujejo uspešno, da se pospešitev rasti in se torej ne sme z njimi gonjiti kar ljudem. Če rastline iz katerega koli vzroka slabo rastejo, pa so omenjena gnojila odlično sredstvo za boljše rast. Se nekaj je zelo važno. Popolnoma zgrešeno in negotovarsko bi bilo v sedanjem trenutku pomanjkanje kostne moke, apnenega dušika in drugih gnojil s trajnejšim delovanjem, gnojil z opisanimi tujiimi delujočimi gnojili travnike. Čeravno so ljudje, ki se pečajo z kmetijstvom, seznanjeni s dnevnimi posli, je vendar potrebno, da najdemo možnosti in časa za dvigovanje svojega strokovnega znanja. Kakor malo obvladati svoj stroj, tako morajo tudi privatni pridelovalci obvladati sredstva, s katerimi se bore za visoke pridelke. Brati in spremljati morajo strokovni tisk. Prav tako je važno, da široki krogi ljudi, ki se pečajo z kmetijstvom, zahtevajo več strokovne pomoči od kmetijskih poverjenikov.

Proti ukinitvi občinske menze ki jo je odredil občinski upravni odbor

Vest, da je občinski upravni odbor sklenil zapreti občinsko menzo v Ul. Duca d'Aosta in da je občina sprejela odločitev, ki jo je dal lastnik lokala, v katerem je nastanjena menza, ki stoji v veljavni prihodnji meseci, je vzbudil med gosti omejenjen menze, ki jih je čez 150, veliko ogorčenje. Obiskovalci te menze so sklenili, da se bodo odločno uprli temu sklepu občinskega odbora, in sicer ker je ta menza pripravna za one ljudi, ki so brez družine, ki jim pičli dohodki ne dovoljujejo, da bi se hranili v gostilnah ali hotelih, kjer so cene za njih previsoke. V tej menzi se hrarijo predvsem upokojenci, dijaki in slabo plačane delavke, ki so zaposlene pri raznih industrijah proste cone. Včeraj se je zbrala skupina predstavnikov izmed gostov te menze in šla k županu ter mu predločila pismo, ki stoji po občinski menzi v Gorici. To pismo so utemeljevali s tem, da bi se brez menze mnogi morali zadovoljiti namotom s dvema samski z enim obrom hrane na dan če bi se moral hraniti v gostilnah. Predložili so mu stanje upokojencev, dijakov in slabo plačanih delavcev in ga opozorili na to, da podobne menze postujejo v vseh mestih Italije in da bi bilo zelo krivično, ko odvzeti prav Gorici, ki spada med najbolj gospodarsko znane mesta države. Po obisku pri županu so predstavniki šli tudi k prefektu in ga prosili, naj podpre njihove zahteve in razveljavi sklep občinskega upravnega odbora. Obiskovalci te menze so sklenili, da se bodo odločno uprli temu sklepu občinskega odbora, in sicer ker je ta menza pripravna za one ljudi, ki so brez družine, ki jim pičli dohodki ne dovoljujejo, da bi se hranili v gostilnah ali hotelih, kjer so cene za njih previsoke.

Domotožje po starih časih

Vesti priredene v italijanskih listih nam povedo, da je bil kraj Ponteba pri sedeloznanju za eden osvoboditeljskega popolnoma padata. Takih Ponteb imamo širom po Italiji brez števila. Med te moramo prišteti tudi naše mesto, ki posameznim, da spada med one kraje, ki jih osvoboditve iz kmetijstva, meščanstva in iz osvoboditve kmetijstva, ključna formalna proslava, ki se je vršila na gorškem gradu nas je bil prepričuje o tem. Tisti, ki so tukaj živel med strašno vojno, vedo tudi marsikaj izvedati o ravnanju naših meščanstva do osvoboditve gibanja. Nekateri so samo na lahko pomagali osvobodilni vojski s prispevki, a mnogi premmogi niso imeli boljšega posla, nego da so služili okupatorju in uživali Judežev groščino za izdajstvo, ki so jih vršili v škodo svojega ljudstva. In v tem pogledu je Gorica ostala zvesta svojemu načelu. Tudi danes ne počna to mesto bistva osvobodilne boje, ker se še ni rešilo brezmejnega šovinizma, ki ga izvaja nad pripadniki druge narodnosti.

ŠAHOVSKE BELEŽKE

Dvoboj na 200 deskah

Šahovski dvoboj na 200 deskah v Postojni bo v torek, 2. maja med šahisti ljubljanske okrajne oblasti na eni strani in šahisti goriske šahovske oblasti skupaj z Istrskim okrajnim dvobojem na drugi. Pričetek bo točno ob 9. uri dopoldne. Iz Istrskega okrožja je prijavljenih 50 udeležencev, 36 Slovencev, 12 Hrvatov in 2 Hrvačke. En avtomobil je odpeljal iz Pirana (Tartarjev trg) ob 5 uri in bo nato prišel v Portorož ter Izo. V Portorožu bodo vstopili šahisti pred Palace-Hotelom, kjer bo odpeljal drugi avtomobil ob 5 uri izpred kavarne «Log» in vozil za tekmovalce brez...

Svoboda, ki je niso poznali nekoč Slovenci in ne Italijani

Istranoni, toda še to malo je počila fašistična Italija se prve dni okupacije. Prvo veliko delo, ki ga je izvršila vsa imenu daitisotična kultura, je bil poizkus hrvaške šole v Materdunju v Bujsčini. To je bilo sjuna škola dejanje črnih sinov Rima, katerega ne bodo bujski Hrvatji nikoli pozabili. Iz roda v rod bodo pripovedovali sinovom, kako so neki črni ljudi zapalili školo. Niso pa mogli zažgati in uničiti narodne zavesti v tih ljudeh. Teža petindvajsetletnega zatiranja se pozna še danes na Istranah. Izginja pa palagona z obrazov tista velika mrka skrb, kaj bo jutri, kaj bo z nima. Na njeno mesto stopa samozavest novega človeka - človeka, ki si kuje sam in brez evetlikodskih nasvetov nekdanje gospode, res boljše dni. Tak Istran noče več biti tu-

Živel 1. maj, dan pregleda ljudskih sil v borbi za demokracijo in mir!

Kaj bomo z našo mladino...

Ker se bliža praznik 1. maja, praznik delovnega ljudstva, nam misli posebno nam ženam ubijajo na našo mladino. Maršalka mati se s skrbo sprajuje, kaj bo z njenim sinom. Odzval je, prišel je v leta, da bi že moral imeti svoj lasten poklic, pa se vendar ni mogel strokovno izobraziti. Med vojno je se zahajal v šolo, do predpisane dobi leta. Ko pa se je vojna končala in bi moral priti v varenjsko dobo, ni našel prilike. V tovarni so mu rekli, da znanekar ne morejo, ker je vojna tovarno poskodovala in morajo najprej popravljati škodo in zato ne morejo sprejemati vajence, da si pridobijo potrebne strokovne znanja. Pozneje je bilo še manj možnosti, nazadovanje del po tovarnah in stopnjevanje brezposelnosti je strokovni pouk mladine še bolj ovrnila. Pa tudi po letih je sedaj mladina postala prestara. Tako je bila prepričana pozabi. Življenje in tek časa jo je zanesel v svoje vrtnice. Nekateri, ki so bili srečnejši in močnejši, so šli v pristanišča, da si s težakim delom pridlužijo kruha. Drugi zaradi šibkosti pa se tega niso mogli. Srečujemo jo povsod, po mestu, kjer se potepa, v gostini, kjer kvarta in drugače zapravlja svoj čas. Poznam mater, ki ima edinega sina, vdova je, težko ga je vzdrževala. Postal je

Tudi tisk so iznašli Rusi?

Sovjetski časopis «Literaturnaja gazeta» je objavil, da so načelniki tiskarne iznašli že v desetletju Rusi. Po trditvi omenjenega sovjetskega časopisa je bil izumitelj tiska neki Smera, zdravnik na dvoru velikega kneza Vladimirja, ki je tiskal knjige baje že pet sto let pred Gutenbergom in dobro stolet pred Kitajcem Pi Šenom.

V Sloveniji je umetniška glasba prodrla do ljudskih množic

V začetku 1. 1948. je bila z odlokom vlade LRS ustanovljena Slovenska filharmonija. Odločba vlade je dala vsemu koncertnemu življenju Slovenije nove smerne in možnosti za temeljito preobnovo koncertnega delovanja. Slovenci imamo glasbeno tradicijo ne samo kot neproduktivni umetniki, temveč tudi kot komponisti za vse oblike glasbene umetnosti. Vsi ti slovenski glasbeni ustvarjalci so po delih usodo majhnega, nepriznanega naroda. Po prvi svetovni vojni se je stanje malo izboljšalo. Tudi glasbena kultura je bila še vedno monoton privilegiranih meščanskih krogov. Z redkimi izjemami je bila le Ljubljana deležna kvalitetnih muzikalnih dobrin. Za časa narodnoosvobodilne borbe pa se že kaže posledice vpliva glasbene umetnosti na širši množici. Lepo število slovenskih glasbenikov je odšlo v partizane in so tam ob vsaki priložnosti v brigadah in vaseh sodelovali pri kulturnih prireditvah. Uglasbil so mnogo slovenskih partizanskih pesmi. Takoj po osvoboditvi se je kvaliteto glasbeno življenje razširilo na vse ozemlje Slovenije. V vsej Sloveniji in v Jugoslaviji si prizadevajo, da bi nudili industrijskim centrom in podeželju resnično umetniško kulturno prireditve. Rezultat dela Slovenske filharmonije je pokazal, da je bila njena ustanovitvena zdravna in potrebna ter da je postala regulator in iniciator glasbenega življenja naroda. Pokazal je, da ustanovitev te centralne ustanove ni bil papirnat ukrep, ampak je zrasel iz žive potrebe ljudstva. Sredstva za izvedbo problema in Slovenska filharmonija: svojih umetniških institucijah: simfoničnem orkestru, mešanem moškem in ženskem zboru, manjših vokalnih in instrumentalnih ansamblih. Prvega oktobra 1922. je začela poslovati v Ljubljani večna koncertna poslovalnica Glasbene matice. V 21. letih njene obstoja je pridobila 1049 koncertov. V 4 letih po osvoboditvi pa je bilo število koncertov 1244 koncertov s 566.064 občinstvom. L. 1949. je bilo samo v Ljubljani 209 koncertov v Sloveniji, 234. v ostalih repu-

bliskah pa 95 koncertnih gostovanj. Ti podatki logično kažejo, kako postaja glasbena umetnost last vseh in da se narod kot celota tudi vzpaja v razumevanju in dviganju glasbene kulture. Se ena značilnost opozarja, da glasbeno življenje ni prepričano samo sebi. Vez finančni rizično vseh koncertov nosi koncertna poslovalnica in ne koncertant sam kot v prejšnjih časih. Danes umetnik ni finančno odvisen od momentalnega razpoloženja poslušalcev, kajti le tako je možno, da se je ustvarjalna in reproduktivna glasba Slovenec razmahnila v globino in širino. Ze po osvoboditvi so bile velike glasbene stvaritve. Marijan Kozina je izrazil junaški vzpon slovenskega naroda za časa narodnoosvobodilne borbe v simfonični pesmitvi «Illova gora» in «Bela Krajina». L. M. Skvrančeva «Kantata na Prešernov Sonetni venec» je bila po vojni prvi izjavljana in spada vsekakor med najpomembnejše skladbe kompozicijske obdelave vrhunskih domaćih literarnih del. Za to njegovo delo ga je vlada FLR Jugoslavije kot prvega med skladatelji odlikovala in nagradila. Marijan Lipovešek se je po vojni predstavil kot plodovit skladatelj. Njegovo najpomembnejše delo je L. simfonija je koncert za klavir in orkester. Drugo jugoslovansko glasbeno tekmovanje reproduktivnih umetnikov v novembru 1949. v Ljubljani je bilo odraz znatne umetniške zmogljivosti mladih glasbenih zadržev, kakor tudi odraz pomembne kvalitete umetniških pedagogov. To tekmovanje ni bilo samo manifestativna znamenja, ampak tudi vzgojna naloga za dvig kvalitete glasbenega ustvarjanja. Redni koncerti, gostovanja umetnikov iz ostalih republik Jugoslavije in svetovnih glasbenikov ter stalni glasbeni večeri, ki po kratkem uvodnem predavanju predstavljajo najpomembnejše svetovne muzikalne osebnosti in prizadevanja domačih skladateljskih krogov, pomagajo pri glasbeni vzgoji in razgledanosti; najširši ljudskim množicam. Najgloblja demokratičnost in vsestranska tovaršiška kritika do pripeljala do razcveta slovenske, odnosno jugoslovanske tovaršnosti, kakor to zasluži velik čas in pomembnost jugoslovanske domovine.

VIŠOŠKA KRONIKA SPISAL: [Signature]

Agata ni veliko prinesla s sabo: culico unaj - kakor pravimo pri nas - rdeča lica in dobro voljo, pomagati pri delu. Moja duša pa je bila odsejana od velikega bremena, ko sem imel pod svojo siroho mlado deklico in ko se je tako izpolnila želja, katero je izrekli ob smrti svojih ur!

Brezskrbna in zdrava otroška leta

MEDETEM KO JE MATI NA DELU, SE NJEN OTKOR RAZVIJA POD STROKOVNIM IN PEDAGOSKIM VODSTVOM TER VZGAJA V DUHU LJUBEZNI DO NOVE SOCIJALISTICNE JUGOSLAVIJE V JASLIH (DO 3. LETA), V DOMU IGR IN DELA (OD 3 DO 7 LETA) TER NA OTROŠKIH IGRISCIH. V SLOVENIJI IMAJO DOSLEJ 92 DOMOV IGR IN DELA IN 80 IGRISC. NA SLIKI: IGRALNICA V JASLIH JESENISKE ZELEZARNE.

Indonezija, dežela na otokih bajnih bogastev

S formalnim prenosom suverenosti na novo ustanovljeno zvezno republiko Združene države Indonezije je bil volk bolj sit kot ovca cela. Ljudstvo pa si bo s svojo vztrajno borbo gotovo priborilo toliko zaželjeno svobodo

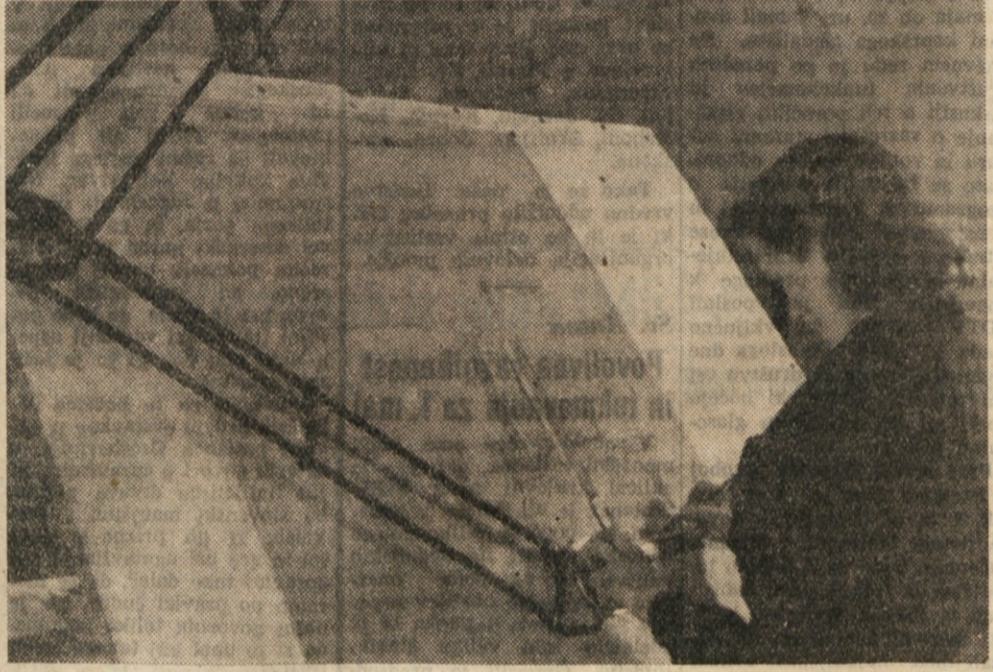

ZENSKE IZ BALJA NA JAVI NESO SVOJE POLJSKE PRIDELEKE NA TRG.

obogatitve, nenehno sanjali, kako priti tja in odločiti ladjo z bogastvi te dežele. Za trgovci so kmalu prišli vojaki in prejšnje osvajačce, ki so jih mamili zakladi te dežele, Kitajce, Indce, Arabce, - so od kraja XVI. stoletja zamenjali Portugalci. Leto po izpadu Holandi, ki so na to ropali to deželo nad 350 let, dokler ji niso konec lanskega leta bili prisiljeni dati neodvisnost, ki sicer ni takšna kot si jo je želelo in zaslužilo indonezijsko ljudstvo, vendar pa pomeni precejšen korak naprej. Indonezija se razprostira na širokem ozemlju, ki ga tvorijo nekaj večjih in nešteto manjših otokov. (V celoti 3100 otokov in otočkov). Tu živi na ozemlju 900.000 kv. km okoli 75 milijonov Indonežanov - med temi samo 300.000 Evropejcev; tu cvete 137 različnih kultur, prevladuje pa govore 17 jezikov in okoli 200 med seboj popolnoma različnih dialektov. Osrednji položaj na tem otočju zaveza otok Java, ki ineri okoli 132 tisoč kv. km in ima 50 milijonov prebivalcev. Na tem otoku so tudi vsa največja indonezijska mesta; Batavija ozi-

Bogastvo je mamilo tučke, polhlep po vedno večjem izkoriščanju pa je porajal odpor brezpravnih sužnjez in najemnih - domačinov. L. 1. se v teku stoletij pogosto upro tu v večjih, tu z manjšim uspehom, priborišča svoboda pa je tu bolj kratkega, tam daljšega življenja. Z grožnjem priborišča svoboda po drugi svetovni vojni je s svojo dvolično politiko okrnila domača buržoazija. Prišli omejitve suverenosti še vedno kot mora tlačiti indonezijsko ljudstvo, ki si je s svojo vztrajno borbo že davno zaslužilo boljše in srečnejše dni.

Žena v borbi z milimetri

NA SLIKI VIDIMO ŽENO, KI SE BORI Z MILIMETRI PRI NACRTU NOVEGA KINO-PROJEKTORJA V TOVARNI ISKRA V KRANJU. TO DELO IZVRŠUJEJO ŽENE NOVE JUGOSLAVIJE Z VELIKIM VESELIEM IN DOSEGAJO VELIKE USPEHE.

Tudi drugače mi deklica ni delala skrbi, posebno ne, ker ni gledala za moškimi. Na ples je včasih zašla in tudi na prejo, pa vselej z bratom Jurijem. Nikdar nisla dolgo izostala, kar mi je bilo kot gospodarju prav, ker ples in preja prav rada pokvarjata mlado žensko. Zato je duhovni oče v cerkvi večkrat govoril proti obema. Odkar je bila Agata pri hiši, se je brat Jurij docela spremenil. Prej ga ni bilo plesa pri tej ali oni podružnici, da bi ne silil nanj. Tudi koledovanja ni bil nikdar sif. Privabil je iz Poljan, iz Sestrancev vasi in še od drugod štiril ali še več kolednikov, da so potem cele tedne jezdarili po loški okoličnici in peli od hiše do hiše. Fant je bil nedejški masi, je bilo pri cerkvi veliko občudovanja in dopadanja. Sodilo se je, da je v dolini malo tako zalih deklet, kot je naša Agata. Bila je tudi pobožna. Rada je molila in tako lepo se je vedla pri božji službi, da jo je hvalil gospod župnik Jager, kadar sem govoril z njim. Bil je pobožen in pameten mašnik, samo prezgodaj je umrl. Pokopal ga je filk cerkvenega žida, pri malih stranskih vratih.

GOSPODARSTVO

TRGOVINA • INDUSTRIJA • PROMET • FINANCE

Valute in mednarodno finansiranje - osrednji vprašanji „zapadnega sveta“

Svetovni gospodarski tisk se že dalj časa ponovno povrača na vprašanje mednarodnega finansiranja. Po eni strani teže za tem zapadnoevropski gospodarstveniki, ki trde, da je treba prijeti do neke vrste samozadostitve, potem ko so pripeljali svoje države do razvrednotenja valute, medvojno kadrega znaka za krizo kapitalističnega gospodarstva, ki se skozi desetletja ciklično ponavlja. Tih pred vojno smo imeli višek takega ciklusa v vojni in v sledje je prevrnila na oči. V nedolgi so se počevano inflacijo. Kapitalistični sistem bi bil moral po koncu vojne obnoviti stabilnost valutnih tečajev nasproti zlatu in dolarju kot novi zlatini ali trdnim valutam. To pa se, kadar vemo, ni zgodilo. Tudi inflacija je po vojni narasla. V notranjem merilu so se reševali z deflacijo, z omejevanjem kreditov itd., kar je sicer v intermedijem posameznih monopolističnih skupin, ki si na ta način skrivaj po cehovskih zavarujejo profite - paš v sporazumu z vodilnimi inozemskimi monopolisti - toda je vodilo in vodi po drugi strani v omejevanje proizvodnje in v zanemarjanje splošnih koristi posamezne dežele. Vprašanje tečajev valute, ki so bile v sled vojnih posledic, ogromnega neravnovesja plačilnih bilanc, zadolženosti nasproti ZDA, po vojni in neprestanem nihanju, so rešili kakor ob koncu prve svetovne vojne, ko so vse države, razen ZDA, razvrednotile svoje valute. Edina razlika je v tem, da se je tedaj prvi val razvrednotenja naglo končal in se preobrnil v revalutacijo, danes pa smo, kakor kaže, precej daleč od tega. Posledica nestabilnosti valutnih tečajev je v prvi vrsti zmeda, ki nastane v vseh odnosih izmenjave, kredita, obkora in proizvodnje. Namesto računa stopa spekulacija. Po vojni smo lahko opazili mnogo takih znakov. Seveda, v dobi državnega monopolističnega kapitalizma niso bili tako kričiči kot nekdanji. Vodilni krogi so jih skušali povsod čim bolj ublažiti in so bili v tem prizadevanju pripravljeni na največje koncesije vodilni sili t. j. ZDA. Upali so, da jih bo Marshallov načrt popolnoma rešil. Toda načrt je bil izdelan za potrebe ZDA samih, ne pa za reševanje zapadnoevropskih držav. Devalvacije se ni dalo preprečiti, pa tudi posledic ne. Marshallov plan kaže, kakor vidimo iz uradnih izjav njegovih predstavnikov, vedno manj upanja na uspeh. In njegova sredstva so končno omejena, pogojena v davčnem prisilku na ameriško ljudstvo, ki pričrjena godrnjati. Po drugi strani nastopa v Evropi znova britanski vplivi, ki terja čim več zase, nima pa sredstev, s katerimi bi podprl svoje težnje. Zato imajo Američani bolj proste roke in lahko štedijo s krediti, pritiskajo na posamezne države, da same čim več črtujejo za načrt evropske vmeščitve, ki bo nedvomno prinesel največ koristi zunanji trgovini ZDA. Teško je vedeti, ali je n. pr. predlog, ki ga je sprožil že dni podpredsednik italijanskega združenja industrijev Quintieri predavanju in Studijskem središču za mednarodno poravnave v Rimu, znak takšnega pritiskovanja. Treba pa si je priložiti v spomin, da so svoj čas